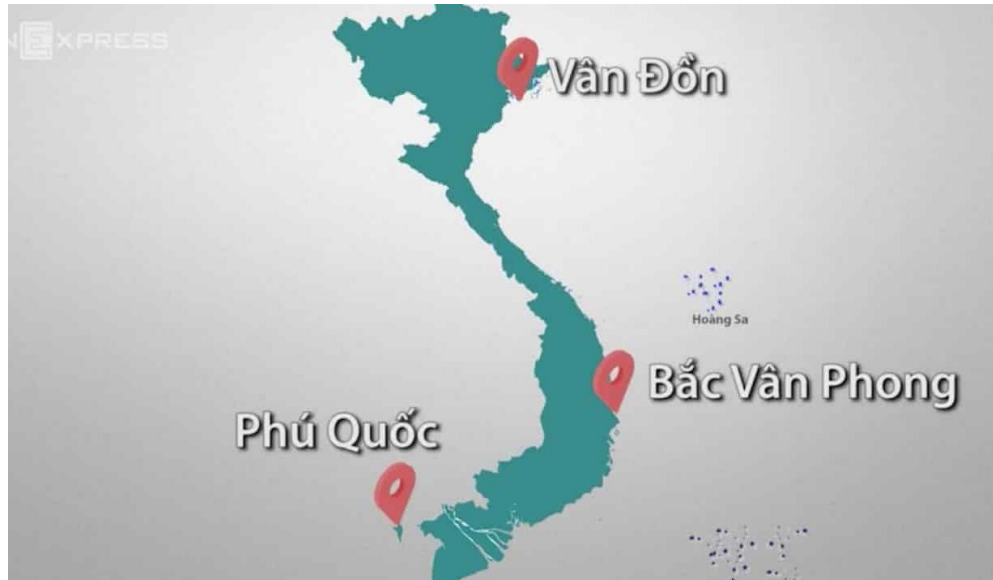

Dự báo hiệu quả của các đặc khu tại Việt Nam nhìn từ kinh nghiệm của Trung Quốc, Hàn Quốc và Việt Nam

Nguyễn Trang Nhung

Bối cảnh nghiên cứu

- 5/2018: Dự luật đặc khu được đưa ra bàn thảo
- 6/2018: Quốc hội lùi thông qua dự luật
- 8/2018: Quốc hội chưa xem xét dự luật tại kỳ họp thứ 6
- Thế giới đã và đang thử nghiệm các mô hình đặc khu
- 4/2019: Thủ tướng chỉ đạo hoàn thiện dự luật theo hướng xây dựng luật chung

Về khái niệm đặc khu

“Đặc khu”: ĐKKT và
ĐKHCH-KT

ĐKKT theo nghĩa rộng:
KKT, KCN, KCX,
KCNC, v.v.

ĐKKT theo nghĩa hẹp:
các khu có ưu đãi/lợi
thế nổi bật

Các đặc điểm của
ĐKKT theo nghĩa rộng:

- ranh giới địa lý rõ ràng
- cơ chế hành chính/quản lý riêng biệt
- các lợi ích vật chất cho nhà đầu tư
- khu vực thuế quan riêng
- hệ thống pháp luật, kinh tế tự do hơn

Mục tiêu

- Dự báo hiệu quả của các đặc khu tương lai tại Việt Nam, qua tìm hiểu mối quan hệ giữa các chính sách, điều kiện liên quan và hiệu quả của các đặc khu tại Trung Quốc và Hàn Quốc cùng các khu tại Việt Nam

Câu hỏi nghiên cứu

1. Các chính sách, điều kiện liên quan của các đặc khu tại Trung Quốc, Hàn Quốc và Việt Nam là gì và tương đồng như thế nào với nhau?
2. Các chính sách, điều kiện liên quan của các đặc khu tại Trung Quốc và Hàn Quốc có mối liên hệ như thế nào với hiệu quả của các đặc khu này?
3. Các chính sách, điều kiện liên quan của các khu tại Việt Nam là gì và tương đồng như thế nào với các đặc khu tại Việt Nam?
4. Các chính sách, điều kiện liên quan của các khu tại Việt Nam có mối liên hệ như thế nào với hiệu quả của các khu này?
5. Có thể dự báo gì về hiệu quả của các đặc khu tại Việt Nam trong tương lai, nếu có?

Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu
 - các đặc khu tại Trung Quốc, Hàn Quốc và Việt Nam
 - các khu hiện có tại Việt Nam
- Phạm vi nghiên cứu
 - chính sách, điều kiện liên quan
 - khoảng thời gian tối đa 20 năm

Khung phân tích Sự kết tụ về mặt kinh tế

Nguyên nhân

- giảm chi phí vận chuyển
 - vận chuyển hàng hóa
 - vận chuyển lao động
 - truyền tải ý tưởng

Các ngoại tác

- sản xuất hàng loạt (lợi thế nhờ quy mô)
- tính sẵn có của đầu vào
- lao động chuyên môn, ý tưởng mới
- cơ sở hạ tầng hiện tại

Khung phân tích Mô hình trung tâm-ngoại vi

Doanh nghiệp chọn nơi có chi phí thấp hơn

Tiền công thực cao hơn

Công nhân di chuyển vào vùng trung tâm

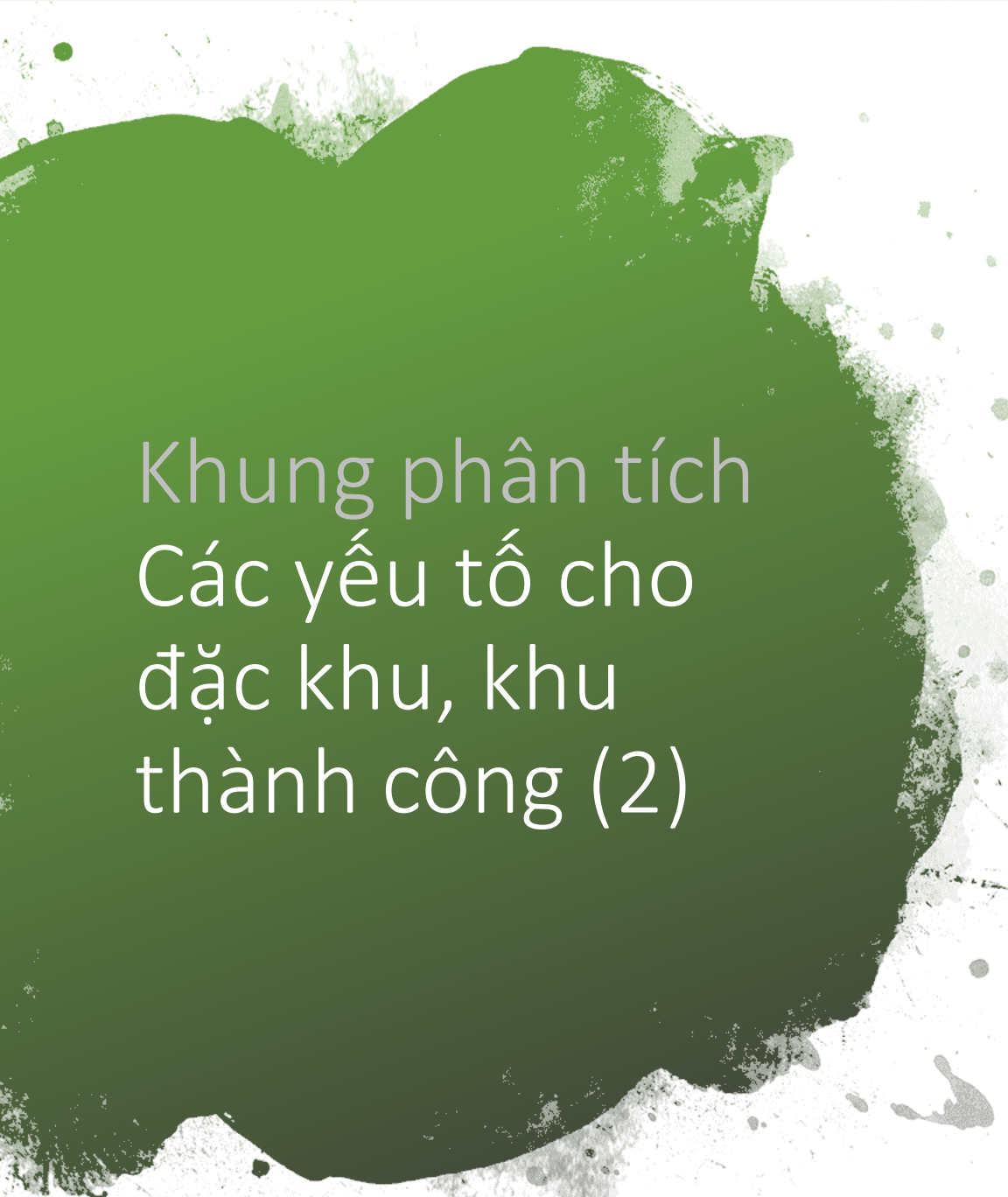
Thị trường của vùng trung tâm được mở rộng

Sự kết tụ của tất cả các hoạt động kinh tế trong vùng trung tâm

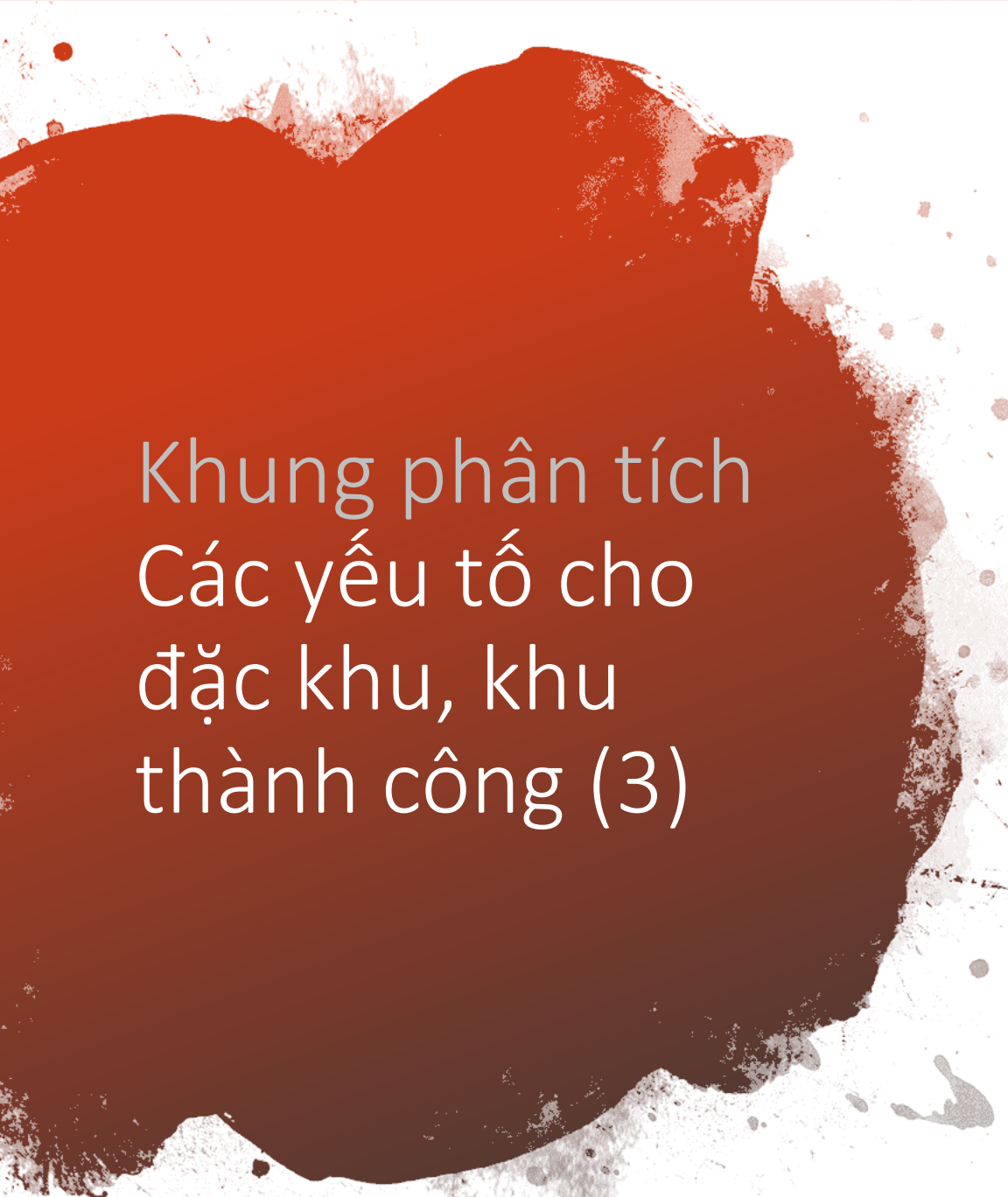
Khung phân tích Các yếu tố cho đặc khu, khu thành công (1)

- Zeng (2015) về các đặc khu tại Trung Quốc
 - cam kết và hỗ trợ mạnh mẽ của chính phủ
 - cải cách đất đai
 - khuyến khích đầu tư và tự trị về mặt thể chế
 - đầu tư nước ngoài và người di cư gốc Hoa
 - học hỏi công nghệ, đổi mới, nâng cấp và liên kết mạnh mẽ với kinh tế địa phương
 - Văn hóa đổi mới
 - các mục tiêu, tiêu chuẩn rõ ràng và sự cạnh tranh
 - các lợi thế về vị trí
- African Development Bank (2016) về các đặc khu tại Trung Quốc
 - môi trường kinh doanh tương đối mở
 - cơ sở hạ tầng chất lượng
 - môi trường tài chính thỏa đáng, đa dạng...
 - chính quyền địa phương hiệu quả
 - dân số đa dạng
 - vị trí địa lý thuận lợi

Khung phân tích Các yếu tố cho đặc khu, khu thành công (2)

- Vũ Thành Tự Anh (2012) về các đặc khu tại Trung Quốc
 - vị trí địa lý thuận lợi
 - sự tham gia của các nhà đầu tư chiến lược
 - quyền hạn thử nghiệm
 - phân cấp tài khóa đáng kể
- Feng (2017) về về các đặc khu tại Trung Quốc
 - các chính sách ưu đãi
 - ủy quyền lập pháp

Khung phân tích Các yếu tố cho đặc khu, khu thành công (3)

- Huỳnh Thế Du và đ.t.g (2014) về các đặc khu tại Hàn Quốc
 - quyết sách đúng đắn và quyết tâm cao độ của chính quyền
 - gắn với sự hình thành và phát triển của cụm ngành
 - theo mô hình cụm ngành
 - các yếu tố thiên thời, địa lợi, nhân hòa
- Huỳnh Thế Du và đ.t.g (2014) về các khu tại Việt Nam
 - vị trí địa lý
 - quyết tâm chính trị
 - các đối tác
 - môi trường doanh nhân công

ĐKKT Thâm Quyển

Bộ máy hành chính

- chính quyền cấp huyện có quyền hạn rộng
- 1981, vị thế chính trị như Quảng Châu
- 1992, được trao quyền lập pháp

Chính sách Ưu đãi

- ưu đãi vượt trội so với các tỉnh, thành khác
- các cải cách quan trọng (quyền sử dụng đất, hệ thống giá cả, thị trường lao động, doanh nghiệp nhà nước)

Cách 35km từ Hồng Kông
Đường bờ biển hẹp dài
Ít có khả năng chống lại thay đổi thể chế

Các ĐKKT Chu Hải, Sán Đầu, Hạ Môn

Bộ máy hành chính

- chính quyền cấp huyện có quyền hạn rộng
- có Ủy ban Quản lý
- được trao quyền lập pháp

Chính sách ưu đãi

- tương tự về cơ bản với Thâm Quyên
- không đa dạng, linh hoạt, hấp dẫn như Thâm Quyên

Chu Hải gần Ma Cao
Hạ Môn đối diện với Đài Loan
Sán Đầu có vị trí kém thuận lợi hơn

ĐKHC-KT Jeju

Bộ máy hành chính

- Jeju được trao quyền tự quyết cao
- hội đồng 43 thành viên quản lý

Chính sách ưu đãi

- ưu đãi nhiều mặt
- không thực sự nổi bật so với 8 KKT tự do còn lại

Ở trung tâm của các TTTM Bắc Á
Không xa Seoul, Tokyo và Thượng Hải
Cách nhiều thành phố đông dân 2 giờ bay

Các đặc khu tương lai tại Việt Nam

Bộ máy hành chính

- giống cơ bản với các địa phương khác
- có trường khu và các phó trường khu

Chính sách ưu đãi

- ưu đãi nhiều mặt
- không thực sự nổi bật so với các khu hiện có

Các khu hiện có tại Việt Nam

Bộ máy hành chính

- chính phủ thống nhất quản lý khu
- các Bộ, ngành, UBND cấp tỉnh quản lý ngành
- BQL khu do UBND cấp tỉnh chỉ đạo, quản lý
- riêng KCNC đơn giản hơn

Chính sách ưu đãi

- ưu đãi nhiều mặt
- KKT có nhiều ưu đãi nhất

So sánh 3 nước, so
sánh trong Việt Nam

Bộ máy hành chính

Chính sách ưu đãi

Bối cảnh ra đời

	ĐK Thâm Quyển	ĐK Jeju	ĐK ở Việt Nam	KKT ở Việt Nam
Ưu đãi thuế TNCN	n.a.	miễn 3, 5 năm đầu lần lượt cho doanh nghiệp trong nước, nước ngoài giảm 50% trong 2 năm tiếp theo	giảm 50% miễn 5 năm đầu cho nhà quản lý, nhà khoa học, chuyên gia	giảm 50%
Ưu đãi thuế TNDN	thuế suất 15% (thuế suất thông thường là 33%) miễn, giảm tùy trường hợp	miễn 3, 5 năm đầu lần lượt cho doanh nghiệp trong nước, nước ngoài giảm 50% trong 2 năm tiếp theo	thuế suất 10% 15 năm kể từ khi có doanh thu từ dự án đầu tư mới miễn 4 năm, giảm 50% 9 năm tiếp theo kể từ khi có thu nhập chịu thuế một số trường hợp cụ thể được hưởng ưu đãi lớn hơn (ví dụ, được áp dụng thuế suất 10% trong 30 năm hoặc suốt thời gian hoạt động)	thuế suất 10% trong 15 năm miễn tối đa 4 năm, giảm 50% tối đa 9 năm tùy trường hợp
Ưu đãi thuế XNK	miễn thuế nhập khẩu cho nhiều hàng hóa vốn	miễn thuế nhập khẩu trong 3 năm, 5 năm hoặc vĩnh viễn tùy trường hợp	khách du lịch được mua hàng miễn thuế theo định mức miễn thuế nhập khẩu đối với hàng hóa vốn và một số hàng hóa khác miễn thuế xuất khẩu đối với vật liệu xây dựng có điều kiện	miễn thuế nhập khẩu cho hàng hóa vốn
Ưu đãi thuế GTGT	miễn cho doanh nghiệp nước ngoài	miễn 5 năm cho các trường hợp có chi phí đầu tư đủ lớn	miễn cho một số hàng hóa	miễn tại khu phi thuế quan
Ưu đãi thuế TTĐB	n.a.	miễn thuế TTĐB 5 năm cho các trường hợp có chi phí đầu tư đủ lớn	miễn thuế TTĐB một số hàng hóa hoàn thuế TTĐB đối với một số hàng hóa nhập khẩu thuế suất 15% kể từ khi có doanh thu đối với một số dịch vụ (sòng bạc, đặt cược, trò chơi điện tử, v.v.)	n.a.
Ưu đãi thuế BĐS	miễn 5 năm cho một số loại BĐS	miễn 10-15 năm tùy trường hợp	n.a.	n.a.
Ưu đãi tiền thuê đất, mặt nước	giảm 50% 5 năm đầu cho doanh nghiệp định hướng xuất khẩu miễn phí một số giao dịch	miễn, giảm 50% hoặc trợ cấp 50% tiền thuê đất	miễn tiền thuê đất, mặt nước trong thời gian xây dựng cơ bản tối đa 3 năm miễn cho cả thời hạn thuê, hoặc tối đa 30 năm, 20 năm/15 năm nhưng không quá một nửa thời hạn sử dụng đất tùy trường hợp	miễn tiền thuê đất trong thời gian xây dựng cơ bản tối đa 3 năm miễn tiền thuê đất sau thời gian này 11 năm đến toàn bộ thời hạn thuê tùy lĩnh vực và/hoặc địa bàn của dự án miễn tiền thuê đất, thuê mặt nước trong toàn bộ thời gian thuê đối với dự án thuộc lĩnh vực đặc biệt và khác
Thời gian thuê đất	tối đa 70 năm, 50 năm, 40 năm tùy mục đích sử dụng	50 năm (có thể gia hạn)	đến 70 năm (trường hợp thông thường) đến 99 năm (trường hợp đặc biệt)	đến 70 năm
Các chính sách khác	miễn thuế chuyển lợi nhuận cho doanh nghiệp nước ngoài trợ cấp nghiên cứu, phát triển và đào tạo lao động	kinh doanh sòng bạc có điều kiện hỗ trợ tài chính trợ cấp chi phí nhà xưởng	hỗ trợ kinh phí đào tạo nghề hỗ trợ xây dựng nhà ở, công trình phúc lợi	hỗ trợ dự án kết cấu hạ tầng kinh tế-xã hội quan trọng miễn thị thực nhập cảnh và thời gian lưu trú không quá 15 ngày đối với KKTCK

Hiệu quả của ĐKKT Thâm Quyển

Tốc độ tăng trưởng rất cao

GDP bình quân đầu người tăng nhanh

Xuất khẩu tăng nhanh, nhất là 5 năm đầu

Lượng việc làm và người nhập cư tăng nhanh

Năng suất và kỷ luật lao động cải thiện đáng kể

Hiệu quả của các ĐKKT Chu Hải, Sán Đầu, Hạ Môn

TỐC ĐỘ TĂNG
TRƯỞNG TỪ CAO
ĐẾN RẤT CAO

GDP BÌNH QUÂN ĐẦU
NGƯỜI TĂNG NHANH

THU HÚT ĐẦU TƯ
TĂNG DẦN (THẤP ĐẾN
CAO)

XUẤT KHẨU TĂNG
NHANH NHẤT Ở CHU
HẢI

SO VỚI THÂM QUYẾN

Hiệu quả của ĐKHC-KT Jeju

Tăng trưởng không cải thiện nhiều

Không hấp dẫn đầu tư nước ngoài

Du lịch phát triển

Các ngành khác không thực sự phát triển

Kinh nghiệm thành công của Trung Quốc, Hàn Quốc

Hiệu quả của các khu tại Việt Nam

- Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2017)
 - chất lượng công tác quy hoạch thấp
 - khả năng thu hút đầu tư thấp
 - khả năng quản trị thấp
 - tính cục bộ địa phương cao
 - tính liên kết vùng thấp
- Huỳnh Thế Du et al. (2014) về KKT, KCN, KCX
 - cuộc đua xuống đáy
 - vị trí không thuận lợi
 - tư duy địa phương
- Vũ Thành Tự Anh (2012) về KCN
 - đáng kể
 - có khác biệt lớn giữa đô thị và nông thôn

Hiệu quả của KKT mở Chu Lai

- Huỳnh Thế Du et al. (2014) :
 - hiệu quả rất hạn chế
- Vũ Ngọc Hoàng (2018):
 - chưa thành công so với yêu cầu ban đầu
 - lợi thế về du lịch, hầu hết ở dạng tiềm năng
- Huỳnh Minh Thảo (2017)
 - kết quả còn khiêm tốn
 - chưa thu hút được nhiều nhà đầu tư

Hiệu quả của KKT mở Chu Lai (2)

- Vũ Ngọc Hoàng (2018)
 - thiếu quyết tâm chiến lược
 - chính phủ không quyết liệt
- Vũ Thành Tự Anh (2012)
 - các lợi ích riêng chi phối
 - quyền hạn hạn chế về ngân sách và thực nghiệm chính sách
 - ra quyết định trên sự đồng thuận tập thể
 - năng lực và sự cam kết hạn chế
- Huỳnh Thế Du (2014)
 - không có sự khác biệt đáng kể về chính sách
 - tỉnh quyết định các chính sách quan trọng
- Huỳnh Minh Thảo (2017)
 - cơ chế đầu tư vốn yếu
 - kết cấu hạ tầng chưa đáp ứng nhà đầu tư

Kinh nghiệm thành công cho các khu tại Việt Nam

Các yếu tố thành công cho các đặc khu tại Việt Nam

Dự báo và kết luận

Việt Nam
thiếu cả 6
yếu tố
thành công

Các đặc
khu sẽ
không
thành công

Không nên
mở các đặc
khu

Nên cải
thiện 6 yếu
tố thành
công